

Hva sier? studentene

NOU: hva, hvem, hvordan? – en studentvennlig versjon

SOFIE MARLEN MATHIESEN OG JAN ADAM TOMIAK, LEDER OG NESTLEDER I NTF STUDENT

Det skrives og menes mye om NOUen som nylig er kommet. Men hva handler egentlig denne NOUen om, og hva er en NOU?

NOU står for Norges offentlige utredninger, og er en sluttrapport fra et utvalg oppnevnt av regjeringen. Utvalget har enten fått konkrete spørsmål eller et politikkområde å utrede, og inneholder konkrete forslag til endringer.

Før vi tar deg gjennom NOUen og Tannhelseutvalget skal vi først prate litt om dagens situasjon i tannhelsetjenesten.

I Norge i dag er det 4 480 tannleger, og 580 tannlegespesialister som jobber offentlig og privat (1). Av disse tannlegene og tannlegespesialistene jobber 30 % i offentlig sektor, og 70 % i privat sektor.

Den offentlige tannhelsetjenesten (DOT) jobber med prioriterte grupper som får tannbehandling dekket av staten. Barn og unge får gratis tannbehandling til de er 18 år, så betaler de 25 % fra 19-24 år. Eldre på sykehjem eller mottakere av hjemmesykepleie er også eksempler på prioriterte grupper. I mellomtiden ivaretas du i stor grad av privat sektor, hvor all tannbehandling dekkes av egenbetaling, med mindre du har rettigheter i folketrygden (Helfo).

Statsbudsjettet estimerte at tannhelsetjenesten koster ca. 21 milliarder kroner, hvor 13-14 milliarder kommer fra egenbetaling fra pasientene. De resterende 7-8 milliardene kommer fra Den offentlige tannhelsetjenesten, kompetansesentrene og Helfo (2).

I august 2022 ble Tannhelseutvalget oppnevnt av regjeringen, og de fikk i oppgave å foreta en helhetlig gjennomgang av tannhelsetjenesten som omfattet organisering, finansiering, regulering og rettigheter. Målet med Tannhelseutvalget var å legge frem modeller for tannhelsetjenesten som kan bidra til en bedre tilgjengelighet i hele landet. Utvalget skulle utarbeide og vurdere forslag som kan sikre at tannhelsetjenesten blir likestilt med andre helsetjenester. Utvalget besto av 13 personer, hvor to av dem sitter i NTFs hovedstyre (3).

26. september kom dagen vi alle har ventet på. Tannhelseutvalget overleverte NOUen med sine 302 sider: «En universell tannhelsetjeneste». Et mål om å redusere pasientens risiko for store utgifter til tannhelsetjenester. Utvalget vil at alle skal få dekket alt som er nødvendig tannbehandling, og kun betale egenandel slik du gjør hos fastlegen eller på sykehus.

I rapporten blir det lagt frem ulike modeller for forvaltning av Den offentlige tannhelsetjenesten. Dette er relevant dersom du ønsker å jobbe offentlig.

1. Den harmoniske modellen går ut på at regionale helseforetakene gis ansvar for spesialisttannhelsetjenestene og kompetansesentrene, og kommunen gis ansvar for primære tannhelsetjenestene. Flertallet av utvalget (7) ønsker denne. Hovedstyret i NTF støtter ikke denne
2. Foretaksmodellen går ut på at Den offentlige tannhelsetjenesten forvaltes og styres av regionale helseforetak, slik som sykehusene i dag er organisert (Helse Nord, Helse Sør-Øst osv.) Mindretall (4), inkludert NTFs president foreslår denne
3. Videreføring av fylkeskommunen: Et lite mindretall (2) ønsker at fylkeskommunen skal fortsette å forvalte den offentlige tannhelsetjenesten.

For den private tannhelsetjenesten i dag er det ingen bestemmelser i norsk lov som regulerer eierskap av tannklinikker eller etablering av klinikker. Dette er noe flertallet i utvalget ønsker å gjøre noe med, og ønsker å innføre krav for klinikkene og søke konsesjon for klinikkdrift. Konsesjon betyr at du må søke tillatelse fra myndighetene. Det kan muligens gjøre det vanskeligere for nyutdannede å få kjøpe egen praksis.

NOUen foreslår også prisregulering, men erfaring viser at det kan være vanskelig å opprettholde. Vi kan se hvor dårlig det kan bli i England hvor tilskudd ikke har fulgt med samfunnsutviklingen. NTF trakk seg tidligere fra en honorartariff med staten fordi prisreguleringen ikke fungerte godt nok over tid. Avtalen startet

bra, men ble dårlig når den ikke ble justert over tid. Vi vet at mer offentlig finansiering også betyr mer kontroll, og da er det viktigste spørsmålet hvordan vi kan få det til å fungere for alle parter.

Hvordan påvirker dette oss?

Forslagene i NOUen vil kunne ha stor påvirkning på hvordan tannhelsetjenesten blir organisert i fremtiden, og dermed påvirke store deler av yrkeslivet vårt. Det er derfor noe vi som studenter burde ha kunnskap og en egen mening om.

NOUen peker på behovet for en tannhelsetjeneste som er bedre integrert i det generelle helsevesenet, som vil kunne tilby et bedre tilbud og redusere sosiale forskjeller. De fleste vil være enige om at dette er en positiv ting som vil være bra for både pasienter og behandlere, men veien dit er ikke nødvendigvis så rett frem.

Dokumentet legger frem flere forslag som vil bidra til å styre tannhelsetjenesten i denne retningen. Hvilke av forslagene som faktisk blir gjennomført, er vanskelig å si på dette tidspunktet.

Før noe kan bli gjort skal NTF utarbeide et hørings svar. Et hørings svar er et dokument som beskriver en diskusjon fra en offentlig høring eller høringsrunde. Gjennom foreningsdemokratiet kan alle være med å påvirke den diskusjonen. Det gjelder også oss studenter, selv om det er et stort tema som er vanskelig å sette seg inn i som student, har vi likevel en rett til å være med å påvirke vår fremtid. Hørings svaret skal være klart til 15. mars. Først etter det skal det politisk behandles. Hvordan forslagene vil se ut etter det er ikke lett å si. Likevel er det viktig for oss å ha en mening om disse endringene, da de kan påvirke vårt fremtidige yrkesliv!

KILDER

1. Statistisk sentralbyrå. (n.d.). Tannhelsetjenester. Hentet fra <https://www.ssb.no/helse/helsetjenester/statistikk/tannhelsetenesta>
2. Den norske tannlegeforening. (2024, 7. oktober). Tannhelsebudsjettet for 2025 – pauseknappen er på. Hentet fra <https://www.tannlegeforeningen.no/arkiv/nyhetsarkiv/nyheter/2024-10-07-tannhelsebudsjettet-for-2025--pauseknappen-er-pa.html>
3. Helse- og omsorgsdepartementet. (n.d.). Tannhelseutvalget. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dep/hod/org/styrer-rad-og-utvalg/tidligere-styrer-rad-og-utvalg/tannhelseutvalget/id2924084/>
4. NOU 2024:18 (Norges offentlige utredninger): *En universell tannhelsetjeneste*. Helse- og omsorgsdepartementet.

Alt innen oral og kjevekirurgi. Implantatprotetikk

Tannlege
Tormod Krüger
spesialist i oral kirurgi og oral medisin

Lege & tannlege
Fredrik Platou Lindal
spesialist i maxillofacial kirurgi

Lege & tannlege
Helge Risheim
spesialist i oral kirurgi, maxillofacial kirurgi, og plastikkirurgi

Tannlege
Hanne Gran Ohrvik
spesialist i oral protetikk

Tannlege
Frode Øye
spesialist i oral kirurgi og oral medisin

Tannlege
Margareth Kristensen Ottersen
spesialist i kjeve- og ansiktsradiologi

www.kirurgiklinikken.no Tlf 23 36 80 00, post@kirurgiklinikken.nhn.no Kirkeveien 131, 0361 Oslo